

Перші здобутки та пріоритетні перспективи: президент НАМН України Віталій Цимбалюк звітує перед суспільством про підсумки 100 днів роботи Президії нового складу та академії загалом

Отже, першу спринтерську дистанцію подолано — і Президія НАМН України у новому складі, обраному на початку поточного року, готова звітувати перед галузевою спільнотою та широким загалом про свої перші кроки, отримані результати та актуальні проблеми, досягнення та подальші перспективи вітчизняної академічної медичної науки. **Віталій Цимбалюк** — президент НАМН України, академік НАМН України, професор, доктор медичних наук, заслужений діяч науки і техніки України, лауреат двох Державних премій України в галузі науки і техніки, премії АМН України, премії ім. А. Везалія Американської асоціації нейрохірургів — чітко дотримується взятих на себе зобов'язань щодо відкритості та прозорості діяльності академії, які він озвучив у своєму першому програмному інтерв'ю (див. «Щотижневик АПТЕКА» № 3 (1024) від 1 лютого 2016 р. та «Український медичний часопис» № 1 (111) — I/II 2016) на займаній посаді. Пропонуємо шановним читачам його звіт про перші результати роботи — ретельний до подробиць і ґрунтовний до дрібниць.

— Шановний Віталію Івановичу, які пріоритетні завдання ставить перед собою НАМН України?

— Насамперед, наступні:

- позиціонування НАМН України як лідера на науковій арені та ринку медичних послуг в межах України, європейського та світового простору;
- забезпечення високої якості надання медичної допомоги в установах НАМН України;
- посилення конкурентоспроможності наукових досліджень;
- запровадження сучасних наукометричних методів інтегральної оцінки роботи установ, структурних підрозділів, співробітників;
- модернізація матеріально-технічної бази — зокрема, шляхом запровадження багатоканальності фінансування;
- розширення міжнародного співробітництва;

- забезпечення пріоритетності в підтримці досліджень у сфері високих технологій та активне залучення і розвиток системи мотивації та стимулювання талановитої творчої молоді до наукової діяльності;
- створення сучасного науково-дослідного центру колективного користування співробітниками НАМН України;
- розвиток та зміцнення популярності видань НАМН України.
— На яких організаційних новелах (зокрема, можливо, кадрових змінах) варто було б зосередити увагу?
— Справді, за цей час відбулися певні зрушення у кадровій сфері академії. Зокрема, члена-кореспондента НАМН України Василя Лазоришинця призначено директором ДУ «Національний інститут серцево-судинної хірургії ім. М.М. Амосова НАМН України», а члена-кореспондента НАМН України Юрія Губського — началь-

ником Науково-координаційного управління НАМН України. Відділ кадрів очолила Людмила Гриценко, а прес-секретар академії Ірина Степанова обійняла посаду керівника прес-служби. Завідувачем новоствореного сектору організації надання медичної допомоги постраждалим із зони АТО Лікувально-організаційного управління стала Ольга Семенова, Олег Іванько — головним спеціалістом з питань мобілізації та бронювання працівників державних установ НАМН України, Анна Рибачук — помічником президента НАМН України. Виконання обов'язків директора ДУ «Інститут невідкладної і відновної хірургії ім. В.К. Гусака НАМН України» покладено на Андрія Гейка.

А загалом варто зазначити, що з самого початку роботи нового складу Президії НАМН України було визначено необхідність втілення в її діяльність системного підходу і чіткого дотримання нормативно-правових

Таблиця

Показники нормативно-правового документообігу, яким НАМН України безпосередньо керується у своїй діяльності

Категорії документів	Кількість
Закони України	5
Укази Президента України	2
Постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України	3
Постанови та розпорядження Верховної Ради України	7
Доручення Верховної Ради України та її комітетів	13
Доручення Кабінету Міністрів України	63
Звернення народних депутатів України	4
Накази апарату Президії НАМН України з основної діяльності	39
Розпорядження апарату Президії НАМН України	5
Кадрові накази апарату Президії НАМН України	25
Вихідна документація	890
Листування з підвідомчими установами НАМН України	1774
Листування з міністерствами, відомствами, організаціями тощо	285
Звернення громадян:	98
з них скарг —	18
подяк —	7

засад. Так, ми підраховували, що протягом цього періоду академія базувала здійснення своєї діяльності на складному та розлогому механізмі комплексного нормативно-правового документообігу (таблиця).

Протягом звітного періоду проведено 5 засідань Президії НАМН України та 9 засідань Бюро Президії НАМН України, протягом яких розглянуто 47 питань та прийнято 47 постанов. За період з 18 січня по 13 травня 2016 р. під час особистого прийому президента НАМН України мною було прийнято 481 особу (січень — 81, лютий — 134, березень — 124, квітень — 97, травень — 45 відвідувачів).

— Які конкретні результати цієї роботи Вам хотілося б відзначити?

— Одним з найважливіших та принципових зрушень я вважаю прийняття нового Статуту НАМН України, який вже розглянуто та схвалено Міністерством охорони здоров'я України та Міністерством освіти та науки України. Крім того:

- створено комісію на чолі з першим віце-президентом НАМН України Ю.І. Кундєвим для експертної оцінки особових справ претендентів у зв'язку з тим, що закінчився термін висування кандидатів для обрання на вакантні місця академіків і членів-кореспондентів НАМН;
- Президією розглянуто і затверджено нову редакцію «Положення про порядок проведення конкурсу на кращі науково-дослідні роботи року», які виконуються установами НАМН України за бюджетні кошти;
- Президією НАМН прийнято рішення про здійснення комплексної перевірки діяльності наукових установ академії: всім інститутам надіслано програму перевірки, яку завершено наприкінці квітня;
- створено комісію для оцінки ефективності діяльності кожної установи з метою оптимізації їх мережі, структури, чисельності працівників;
- відповідно до постанови Президії вивчається питання про можливість впровадження в діяльність окремих установ НАМН України пілотного проекту, який передбачає надання хворим платних медичних послуг;
- Президією НАМН прийнято рішення про створення центру інтенсивної терапії критично хворих на базі Інституту нефрології НАМН України та Національного інституту серцево-судинної хірургії ім. М.М. Амосова НАМН України;
- затверджено проект Знака пошани Національної академії медичних наук України;
- Президія НАМН України відповідно до статті 24 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» затвердила нову редакцію положення про Раду молодих вчених НАМН України, а окремою постановою Президії створена ініціативна група у кількості 8 осіб для організації та проведення зборів Ради молодих вчених НАМН України (керівник — А.В. Рибачук).

Останні два пункти, на мій погляд, мають особливе значення, оскільки складають місток у майбутнє, сприяючи координації зусиль Президії НАМН України та ініціативи молодих вчених для забезпечення максимальної ефективності роботи НАМН України і вирішення викликів, що нині стоять перед академією та державою в цілому.

— Чи не у кожному своєму виступі Ви торкаєтесь військово-медичної тематики, а НАМН України з самого початку була учасницею передових медичних ешелонів для АТО. Чи й надалі сповідується цей пріоритет?

— Безумовно, ми неухильно вірні цьому пріоритету. Участь наукових установ НАМН України у наданні допомоги постраждалим із зони АТО не припиняється ні на мить. У закладах НАМН України з початку 2016 р. лікувалися 2026 хворих із Донецької та 1087 з Луганської областей (а загалом за 2 роки бойових дій їх було більше 25 тис.). Проліковано та проконсультовано 806 учасників АТО (загалом понад 3 тис.), з яких 515 госпіталізовано (загалом понад 1,5 тис.). Проконсультовано у військових шпиталях 42 поранених в зоні АТО.

З метою оцінки стану проблем медичного забезпечення антитерористичної операції, населення Донецької і Луганської областей, а також об'єднування шляхів їх вирішення НАМН України разом з Національною академією наук (НАН) України, Міністерством охорони здоров'я (МОЗ) України, силовими міністерствами та відомствами планує 14–15 червня 2016 р. на базі Національного військово-медичного клінічного центру «Головний військовий клінічний госпіталь» Міністерства оборони України провести науково-практичну конференцію «Медичне забезпечення антитерористичної операції: науково-організаційні та медико-соціальні аспекти». У її роботі передбачається участь представників Адміністрації Президента, Верховної Ради, Секретаріату Кабінету Міністрів, апарату Ради національної безпеки і оборони, Генеральної прокуратури України, інших центральних органів державної влади, представників Офісу зв'язку НАТО в Україні та Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) в Україні, членів волонтерських організацій, експертів, співробітників інших відомств та установ. За результатами роботи конференції будуть підготовлені рекомендації органам влади щодо вирішення вищезначених проблем. Підготовлено проект розмаїтої та насиченої програми конференції, її потенційним учасникам надіслані відповідні повідомлення. Запрошуємо і Вас на цей захід для його висвітлення у медійних продуктах щиро мною шанованого спеціалізованого видавництва «МОПІОН».

— Із вдячністю приймаємо Ваше запрошення. Мабуть, якраз доцільно перейти до головної ланки нашої бесіди — себто суто науково-практичної. Які лікувальні вектори нині в пріоритеті, які дослідницькі теми в прориві, які академічні заклади в особливій пошані?..

— Згода. Насамперед інформую, що Президія розглянула і схвалила план заходів щодо проведення у 2016 р. «Року серця в Україні»: в цих заходах активну участь беруть наукові установи НАМН України (докладніше на цю тему читайте у нашому інтерв'ю з віце-президентом НАМН України, академіком Володимиром Коваленком «Що зроблено для оголошення Року серця в Україні, або Як вивести реформу галузі з глухого кута», опублікованому в «Щотижневику АПТЕКА» № 4 (1025) від 8 лютого 2016 р. та «Український медичний часопис» 1 (111) – I/II 2016 — Прим. авт.). Окрім того:

- підготовлено та узагальнено звіт про виконання наукових частин державних цільових програм;
- проведено збір матеріалів для конкурсу на кращу науково-дослідну роботу (НДР) серед установ НАМН України;
- підготовлено зведений план НДР, що виконується установами НАМН України;
- підготовлено матеріали про винахідницьку та патентно-ліцензійну роботу в установах НАМН України;
- підготовлено матеріали для Міністерства освіти та науки (МОН) України про результати НДР та Міністерства економіки України щодо видатків держбюджету на фінансування наукової та науково-технічної діяльності;
- узагальнено звіти про наукову діяльність членів НАМН України;
- підготовлено та проведено засідання наукових рад при Президії НАМН України зі звітуванням керівників академічних установ щодо діяльності у 2015 р.;
- проведено збір документів для організації конкурсу на отримання стипендії Кабінету Міністрів України для молодих вчених.

Протягом лютого–травня науковими установами НАМН України проведено 3 з'їзди, 3 конгреси, 4 симпозиуми та 93 науково-практичні конференції — тобто сміливо можна сказати, що життя української медичної науки не лише ні на мить не вщухає у напруженому палатно-операційному форматі та ретельній кабінетно-лабораторній зосередженості, але й практично у щоденному режимі вирує під гучними склепіннями конференцій-холів по всій країні.

Із цих заходів декілька хотілося б відзначити окремо:

- щорічна конференція Асоціації серцево-судинних хірургів України за підсумками роботи галузі у 2015 р., що відбулася 22 січня 2016 р. у Національному інституті серцево-судинної хірургії ім. М.М. Амосова НАМН України;
- у лютому в Національному інституті хірургії та трансплантології ім. О.О. Шалімова були проведені «Шалімовські читання», присвячені пам'яті видатного хірурга, Героя України, академіка АМН України Олександра Олексійовича Шалімова (1918–2006);
- 23 березня 2016 р. представники НАМН України взяли участь у роботі Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю

«Державне управління людськими ресурсами у сфері охорони здоров'я», що проходила на базі Національної академії державного управління при Президентові України;

- 25 березня 2016 р. члени Президії НАМН України долучилися до роботи круглого столу на актуальну тему «Медичний туризм в Україні: проблеми та перспективи», проведеному Комітетом Верховної Ради України з питань охорони здоров'я;
- 7–8 квітня 2016 р. в Національному медичному університеті імені О.О. Богомольця проходила щорічна Міжнародна науково-практична конференція до Всесвітнього дня здоров'я, який у 2016 р. ВООЗ присвятила питанням профілактики, виявлення та лікування цукрового діабету;
- 18–19 квітня в ДУ «Національний науковий центр радіаційної медицини НАМН України» відбулася Міжнародна наукова конференція «Радіологічні та медичні наслідки Чорнобильської катастрофи — тридцять років потому» за участю наукових фахівців в галузі радіаційної біології та медицини, організаторів охорони здоров'я, а також експертів з питань радіаційної аварійної ситуації та медичної готовності;
- у рамках VII Міжнародного медичного форуму, який відбувся 19–20 квітня 2016 р., було розглянуто питання про розвиток медичного туризму: НАМН України взяла участь в організації форуму з метою налагодити рекламну кампанію для популяризації клінічних наукових установ системи НАМН України за кордоном і залучення для лікування в них іноземців.

Ну а тепер насправді можемо «пробітисся» по основних найсвіжіших надбанях провідних науково-лікувальних установ системи НАМН України — стисло оглянути їх найбільш помітні досягнення у лікувально-організаційній роботі, а подекуди й доленосні звершення першопроходців, — будучи то у них, як у дзеркалі, відображається миттєвий колективний портрет сучасної української медичної науки.

ДУ «Інститут педіатрії, акушерства і гінекології НАМН України». Удосконалено протокол обстеження та лікування жінок з безплідністю шляхом активного впровадження ендоскопічних методів, що дозволило зменшити термін обстеження вдвічі, підвищити ефективність лікування з 34,5 до 56,7%. Стандартизовано методику біометрії легень і грудної клітки при 2D та 3D ультразвуковому дослідженні (УЗД), а також методику визначення об'єму легень плода для кожного тижня вагітності. Вперше в світі розроблено та впроваджено «хірургію перших хвилин» — корекцію гастрошизису в перші хвилини (10–25) життя дитини.

ДУ «Інститут медичної радіології імені С.П. Григор'єва НАМН України». Здійснено оптимізацію планування конформної променевої терапії у хворих на рак голови та шиї. Застосований динамічний контроль об'єму опромінювання при кон-

формній променевої терапії недрібноклітинного раку легені. Впроваджено планування конформної радіотерапії онкогінекологічних новоутворень на підставі дозиметрії *in vivo*. 27 квітня 2016 р. вперше в Україні було виконано радіочастотну абляцію кісткової пухлини верхньої щелепи.

ДУ «Інститут нейрохірургії імені академіка А.П. Ромоданова НАМН України». Проведено успішне консервативне ведення хронічної субдуральної гематоми на фоні прийому антикоагулянтів після протезування аортального клапана. Здійснено пластику артеризованими аутогоспонтантами, побудованими за ангіосомним типом, з різних анатомічних регіонів для заміщення обширних дефектів і деформацій голови та шиї. Проводяться унікальні пластичні операції в ділянці обличчя і лицьового черепа при краніофасціальних пухлинах. Впроваджено методику пункційної вертебропластики при важкодоступних гемангіомах шийного та верхньо-грудного відділів хребта.

ДУ «Науково-практичний центр ендovasкулярної нейрохірургії НАМН України». Вперше застосовано метод роз'єднання вроджених артеріовенозних сполук (AVS) із використанням комбінації трансартеріального та трансвенозного доступів. Продовжується використання ендovasкулярних технологій, які дозволяють відновити кровопостачання головного мозку за рахунок реvascularизаційних операцій (механічна тромбекстракція).

ДУ «Інститут проблем ендокринної патології імені В.Я. Данилевського НАМН України». Надано високоспеціалізовану допомогу 2768 хворим, у тому числі 129 особам, постраждалим в результаті проведення АТО. Для класифікації вузлової патології щитоподібної залози і стратифікації ризику злоякісності вперше у клінічну практику впроваджено спеціально розроблені системи: TIRADS (thyroid imaging reporting and data system) — при УЗД і TBSRTC (the bethesda system for reporting thyroid cytopathology) — при цитологічному дослідженні. У роботу клініки інституту та консультативної поліклініки впроваджено 7 новітніх технологій. Основні з них — спосіб диференційованої терапії безпліддя в інсулінрезистентних хворих із синдромом полікістозних яєчників з надмірною масою тіла; спосіб диференційної діагностики а-клітинних новоутворень у щитоподібній залозі; спосіб визначення групи ризику щодо наявності повільно прогресуючого аутоімунного діабету у дорослих.

ДУ «Національний науково-практичний центр «Інститут кардіології імені академіка М.Д. Стражеска НАМН України». Ведеться підготовка протоколів з надання медичної допомоги хворим з гострим коронарним синдромом без елевації сегмента ST та пацієнтам із хронічною ішемічною хворобою серця та стабільною стенокардією. Вперше впроваджується пілотний проект з організації та розвитку регіональних реперфузійних

центрів для лікування хворих із гострим інфарктом міокарда з елевацією сегмента ST. Впроваджено алгоритми ранньої діагностики хвороб системи кровообігу та оптимізації медичної допомоги в умовах стресу. Вперше проведено оперативне втручання — тромбодартеректомія з легеневи артерій в умовах глибокої гіпотермії (18 °С) — та трьох короткотривалих зупинок кровообігу.

ДУ «Інститут отоларингології імені професора О.С. Коломійченка НАМН України». У рамках міжнародної співпраці з компанією «MED-EL Elektromedizinische Gerate GmbH» (Інсбрук, Австрія) проводяться дослідження щодо лікування пацієнтів з білатеральним стенозом гортані. Удосконалено методи діагностики та лікування хворих із хронічним дакриоциститом завдяки застосуванню методу закритої трансканакюлярної ендоскопічної дакриоцисториностомії. Розроблено метод сучасної комплексної терапії пацієнтів із хворобою Мен'єра із застосуванням медикаментозного лікування, пневмомасажу вікон лабіринту, кінезітерапії та пролонгованої тимпаностомії. У Центрі алергічних захворювань верхніх дихальних шляхів впроваджено новий метод дослідження — молекулярна алергодіагностика. Проведено майстер-клас (за участю завідувача кафедри отоларингології Медичного університету м. Вільнюс професора Е. Лесінскаса) з навчання співробітників відділення ЛОР-патології дитячого віку техніці імплантації слухових апаратів кісткового звукопроведення «Sound Bridge».

ДУ «Інститут загальної та невідкладної хірургії імені В.Т. Зайцева НАМН України». Вперше впроваджено удосконалений метод хірургічного лікування стенозуючих захворювань та травм трахеї. Триває впровадження технології модуляції залишкового об'єму печінки при виконанні гранично великих її резекцій. Продовжується впровадження способу одномоментної езофагогастропластики та двоетапного підходу в хірургічному лікуванні хворих із протяжними стриктурами стравоходу. Наразі для надання високоспеціалізованої хірургічної допомоги в лікуванні різних захворювань продовжується використання методів інтервенційної радіології.

ДУ «Інститут гематології та трансфузіології НАМН України». До консультативного поліклінічного відділення інституту з проблемами патології крові звернулося 7510 хворих. Проведено 14 оперативних втручань у пацієнтів з гемофілією. Для забезпечення обстежень системи гемостазу проведено 6596 лабораторних досліджень за розробленим співробітниками інституту двоетапним алгоритмом. Надано висококваліфіковану медичну допомогу 5 військовослужбовцям із зони АТО з тяжкими термічними травмами. Організована робота денного стаціонару на 10 ліжок для лікування онкогематологічних захворювань. З 2016 р. розпочато застосування нової технології з використанням штучних ранових покриттів (гідрогелів «Аквагель» та пінополіуретанові «Пеноформ») для лікування глибоких дермальних опіків.

ДУ «Інститут гастроентерології НАМН України». У діагностичному відділі інституту застосовано новітній прилад RADMIR ULTIMA, ультразвуковий сканер TOSHIBA XARIO SSA-660a. Виконуються трепанбіопсія печінки під контролем УЗД, фібросканеластометрія. Продовжується співробітництво з Інститутом електрозварювання імені Є.О. Патона НАН України — плазмовий хірургічний комплекс для різки, коагуляції та зварювання живих тканин. Завдяки наявності рентгенологічної мобільної системи світового рівня МСА-ПЛЮС-С та нового ендоскопічного обладнання PENTAX виконується лікувальна та діагностична панкреатобіліарна ендоскопія. Використовується відеоендоскопічна система EVIS EXERA III, гастроскоп OLYMPUS GIF 190 для виявлення передракових змін на найбільш ранніх стадіях.

ДУ «Інститут очних хвороб і тканинної терапії імені В.П. Філатова НАМН України». 4 квітня 2016 р. виповнилося 80 років з дня заснування Інституту очних хвороб і тканинної терапії імені В.П. Філатова НАМН України, який з моменту свого заснування і дотепер є одним із лідерів світової медичної науки та практичної медицини. Стисло щодо останніх досягнень цієї славетної установи. Нині тут впроваджено розвиток технології вітректомії з використанням малих калібрів при травматичних пошкодженнях ока. Спільно з Інститутом електрозварювання імені Є.О. Патона НАН України розроблено оригінальний метод лікування птеригіуму шляхом високочастотного електрозварювання біологічних тканин. Оптимізовано спосіб визначення руху очей та кута девіації. Впроваджено найбільш сучасну методику інтравітреальних втручань калібром 27G (розріз склери становить 0,41 мм) порівняно з попереднім методом 25G (0,53 мм).

ДУ «Національний науковий центр радіаційної медицини НАМН України». Розроблено та впроваджено методики одномоментних симультанних операцій при раку молочної залози та раку щитоподібної залози. Продовжується застосування викликаних потенціалів r300, які виконувалися на апаратно-програмному комплексі BRAINTEST (Dx-Systems, м. Харків, Україна), в об'єктивізацію когнітивних порушень у осіб, опромінених *in utero* внаслідок аварії на ЧАЕС. Для покращання функціонального стану бронхолегеневої системи дітей, які проживають за умов тривалого надходження 137CS до організму, розроблено та впроваджено метод переривчастої нормобаричної гіпокситерапії (ПНГ) саногенного рівня (12% кисню в азоті) апаратом гірського повітря типу «Борей». За інтеграцію європейських досягнень з проблеми хронічної мієлоїдної лейкемії І.С. Дягіль була нагороджена ELN MERIT AWARD (лютий 2016 р.). За результатами роботи клініки центру у 2016 р.: оптимізований лікувальний процес за рахунок скорочення часу на додаткові діагностичні дослідження; скорочений на 8,5% час перебування пацієнта на ліжку; збільшена кількість пролікованих пацієнтів

на 10,4%; покращений на 8,6% план виконання ліжко-дня; проведене лікування 279 тяжкохворих пацієнтів з онкогематологічними захворюваннями; на 5,7% збільшена кількість оперативних втручань.

ДУ «Інститут дерматології та венерології НАМН України». Розроблені методичні рекомендації «Сучасні підходи до лабораторної діагностики сифілісу», затверджені наказом МОЗ України від 22.11.2013 р. № 997, для виконання при проведенні лабораторної діагностики сифілісу в Україні. Видано методичні рекомендації «Надання дерматовенерологічної допомоги на рівні первинної лікарняної допомоги в умовах надзвичайних ситуацій». Підготовлено спільно з Харківською облдержадміністрацією план невідкладних заходів щодо запобігання розповсюдженню інфекцій, які передаються статевим шляхом, заразних та паразитарних захворювань шкіри у зв'язку із значною міграцією населення та військовими діями в зоні АТО. Одержано ліпосомальні форми протигрибкових та антибактеріальних сполук, а також антибактеріальних засобів групи фторхінолонів на основі природних ліпідів та їх сумішей. Вперше вивчена морфологія *trichomonas vaginalis*, які було виділено від хворих на резистентний трихомоноз. Виявлено, що генотип SPINK5 1258AA і мутації із втратою функції у геномі FLG R501X і 2282DEL4, які призводять до порушення синтезу філагрину, асоціюються з підвищеним ризиком atopічного дерматиту та екземи. Продовжується розробка препаратів, що забезпечують епідеміологічне благополуччя населення: для лікування мікозів та оніхомікозів, паразитарних та гнійничкових захворювань шкіри, засобів корекції біоценозу шкіри, а також комбінованих кортикостероїдних препаратів.

ДУ «Інститут травматології та ортопедії НАМН України». Впроваджено застосування інтрамедулярної «універсальної» блокувально-зростаючої конструкції при хірургічній корекції осьових деформацій довгих кісток кінцівок у хворих із системними захворюваннями скелета. Опановано формування симптоматичної соха вага у пацієнтів із недосконалим остеогenezом.

ДУ «Інститут патології хребта та суглобів імені професора М.І. Ситенка НАМН України». Вперше розроблено титанові імпланти для хірургічного лікування захворювань та пошкоджень хребта «ВОСТОК-М». Запроваджено новітній інструментарій та технології лікування переломів хребців при остеопорозі. Усі оперативні втручання відбуваються за допомогою навігаційної системи «BRAINLAB», інтраопераційного нейромоніторингу, інтраопераційного мобільного рентгеноконтролю. При ендопротезуванні використовується авторська система індивідуальних модульних ендопротезів кісток та суглобів «СІМЕКС» для лікування дітей та дорослих, яка має певні переваги перед зарубіжними аналогами операційного мобільного рентгеноконтролю.

ДУ «Інститут неврології, психіатрії та наркології НАМН України». Розробле-

но оригінальну методику «неінвазійна скринінгова оцінка основних параметрів життєдіяльності людини». Згідно з показниками ефективності діяльності клініки інституту у I кв. 2016 р., середня тривалість перебування у стаціонарі зменшена на 12% від плану, завантаження ліжкового фонду збільшено на 9,3% від плану.

ДУ «Інститут нефрології НАМН України». В умовах клініки інституту постійну діалізу нирковою замісною терапією продовжують отримувати 56 пацієнтів методом гемодіалізу та 15 пацієнтів методом перитонеального діалізу. Створені настанови та затверджені уніфіковані клінічні протоколи медичної допомоги пацієнтам із хронічною хворобою нирок V стадії, які лікуються методом перитонеального діалізу (3 протоколи) або методом гемодіалізу (6 протоколів), наказ МОЗ від 11 лютого 2016 р. № 89. У відділеннях стаціонару планово отримують спеціалізовану медичну допомогу хворі з тяжкими і рецидивуючими формами перебігу захворювань нирок. Отримано грант Президента України для обдарованої молоді на реалізацію проекту «Патогенетичні механізми рецидивуючого пієлонефриту: розробка нових методів діагностики та профілактики».

ДУ «Національний інститут фізіотрії пульмонології імені Ф.Г. Яновського НАМН України». Впроваджено унікальний конкурентоспроможний метод хірургічного лікування хворих на туберкульоз легень, у тому числі його хіміорезистентні форми. Застосована відеоторакоскопічна діагностика внутрішньогрудних захворювань. Впроваджено інноваційні технології біологічного зварювання у фітзхірургії; застосовується набір ендоскопічного зшивального інструментарію «COVIDIEN ENDO GIA ULTRA». В умовах операційного блоку використовуються сучасний комплекс біологічного зварювання тканин EK-300M1, відеоторакоскопічний комплекс «OLYMPUS» та сучасний електрохірургічний комплекс «FORCE TRIAD».

ДУ «Інститут епідеміології та інфекційних хвороб імені Л.В. Громашевського НАМН України». Впроваджено розробку принципів і підходів логістики медичного туризму, зокрема для профільних хворих; адаптаційних продуктів та продуктів функціонального харчування для медичного туризму (у співпраці з відповідними науководослідними інститутами НАМН України). Використовуються сучасні методи виявлення патогенних для людини мікроорганізмів та встановлення їх чутливості до антибактеріальних засобів. Застосовуються сучасні методи діагностики парентеральних вірусних гепатитів і ВІЛ-інфекції. Проводяться унікальні епідеміологічні дослідження. Впроваджено інноваційні методи клінічної діагностики, прогнозування виходів та результатів лікування гепатиту В, С, ВІЛ/СНІДу.

ДУ «Інститут геронтології імені Д.Ф. Чеботарьова НАМН України». Запроваджено методику дослідження якості кісткової тканини (TBS). Розроблено алгоритм лікувально-профілактичних заходів у жінок старших вікових груп із саркопенією

та остеопорозом. Впроваджено алгоритм ведення пацієнтів із дефіцитом вітаміну D та захворюваннями кістково-м'язової системи.

ДУ «Інститут урології НАМН України». Продовжують виконуватися унікальні лапароскопічні операції сечостатевої системи та шляхів: резекція насінневої вени, видалення кіст нирок, ретролітотомія, пієлолітотомія, пластика пієлоуретрального сегмента, нефректомія, резекція пухлин нирок з ішемією та без ішемії, ендоскопічна та лапароскопічна радикальна простатектомія.

ДУ «Інститут стоматології НАМН України». Виконуються унікальні хірургічні втручання з реабілітації хворих із вродженою патологією та травматичними uszkodженнями щелепно-лицьової ділянки. Продовжують застосовуватися сучасні методи діагностики та лікування основних стоматологічних захворювань. У кабінеті ендодонтії на надсучасному рівні застосовують методи лікування та профілактики: відновлення анатомічної форми зуба за допомогою фотополімерних матеріалів; армування зубів, підготовка їх до протезування; обробка та пломбування кореневих каналів новітніми методами (CRAWNPOWN; STEPBACK; STEPBYSTEP); суперендодонтія із застосуванням найсучасніших систем (PROFILE; GT ROTARY; PROTAPER); обтурація кореневих каналів (методи латеральної конденсації, термофілів тощо).

— Чи вдалося за цей короткий час встигнути щось започаткувати на ниві налагодження міжнародних контактів?

— Перспективні плани міжнародного співробітництва НАМН України розроблені і є цілком реальними. Власне, вже є й певні конкретні напрацювання. Так, 28 березня 2016 р. у нас відбулася широка зустріч з представниками бізнес-кіль Китайської

Народної Республіки для обговорення можливостей реалізації інвестиційного проекту щодо лікування захворювань із застосуванням сучасних біотехнологій, а саме стовбурових клітин. А трохи раніше, 18 березня, до нас завітала делегація з Японії — керівництво біотехнологічної компанії «ADME TECH CO., LTD» в особі її директора Ryuya Okahashi та його заступника Toshio Furukawa. Обговорювалися дуже важливі та потенційно корисні для пацієнтів шляхи партнерства. Втім, це лише перші ластівки, будьте певні.

— І останнє (принаймні, на сьогодні — в рамках поточної глави нашого багатосерійного академічного літопису) запитання: яку реакцію з боку держави та суспільства зустрічає така напружена та корисна діяльність НАМН України?

— Реакція є. І є оцінка. Причому на різних щаблях і з боку різних глоск державної влади. Так, протягом цих знаменних 100 днів — складних та напружених, але загалом ефективних і тому, на мою думку, цілком вдалих — відповідними указами Президента України ряду співробітників наукових установ НАМН України було присвоєно почесні звання: Заслуженого лікаря України — Вікторів Бразжуку (Інститут педіатрії, акушерства і гінекології НАМН України), Сергієві Мінову та Михайлові Хижняку (Інститут нейрохірургії імені академіка А.П. Ромоданова НАМН України); Заслуженого працівника охорони здоров'я України — Людмили Курінній та Прасковії Неграш-Горейко (Інститут нейрохірургії імені академіка А.П. Ромоданова НАМН України); Заслуженого діяча науки і техніки України — Олександрів Петриченку (апарат Президії НАМН України). А 6 квітня 2016 р. було прийнято розпорядження Кабінету Міністрів України № 278-Р

«Про присудження Премії Кабінету Міністрів України за розроблення і впровадження інноваційних технологій у 2016 році». Від медичної галузі до переліку нагороджених увійшли 10 осіб — 7 військових та 3 представники НАМН України: Василь Лазорішинець, член-кореспондент НАМН України, професор, директор ДУ «Національний інститут серцево-судинної хірургії імені М.М. Амосова НАМН України», Олександр Усенко, професор, директор ДУ «Національний інститут хірургії та трансплантології імені О.О. Шалімова НАМН України», а також президент НАМН України — ваш покірний слуга. Ми одночасно вирішили перерахувати отриману кожним премію на придбання автомобіля швидкої медичної допомоги для порятунку наших бійців в зоні АТО.

Втім, зауважу (і буду при цьому цілком щирим): для нас, лікарів-науковців, беззастережно головною надзвичайною оцінкою нашої наполегливої праці слугує світло з очей поставлених на ноги пацієнтів.

— Дуже Вам дякую за приділений час, цікаву розмову, ґрунтовну інформацію. Бесіда з Вами завжди нагадує стиглий апельсин: туго насичена і неповторно соковита.

— Щиро вдячний навзаєм Вам і вашому видавництву за постійну увагу до діяльності академії та об'єктивне висвітлення актуальних питань розвитку вітчизняної медичної науки та практики.

*Пилип Снегірьов,
фото автора*

*Вперше опубліковано
у «Щотижневнику АІПТЕКА»
№ 22 (1043) від 13.06.2016 р.*

Також опубліковано на офіційному сайті НАМН України

Реферативна інформація

Ходьба помогает при рассеянном склерозе

Рассеянный склероз (РС) — неврологическое заболевание, которое характеризуется поражением оболочки нервных клеток и соответствующим нарушением передачи нервных импульсов. Одним из проявлений этой болезни, с которым сталкивается как минимум половина пациентов, является нарушение когнитивного функционирования. На сегодня не существует препаратов с доказанной эффективностью в отношении коррекции этих нарушений.

Однако на Ежегодной конференции Сообщества по изучению рассеянного склероза (Consortium of Multiple Sclerosis Centers Annual Meeting) специалисты представили результаты пилотного исследования, в котором получили доказательства действенности в этом контексте очень простого метода. Доктор Браян Сэндгрофф (Brian Sandgroff) и соавторы показали на небольшой выборке, что поддерживать когнитивные функции при РС может помочь ходьба.

Пациенты из экспериментальной группы (n=5) в этом исследовании на протяжении 12 нед 3 дня в неделю ходили

на тредмиле. Длительность упражнения в первые недели составляла 15–20 мин в каждой сессии, в конце эксперимента — 30–40 мин. Еще 5 пациентов с РС подобных дополнительных упражнений не выполняли. Средний возраст пациентов составил 41–44 года, а длительность заболевания — 12 лет. До начала исследования в исходный период и по его окончании обследуемые прошли ряд специальных когнитивных тестов.

Спустя 12 нед ученые отметили улучшение в выполнении когнитивного теста SDMT (Symbol Digit Modalities Test) в экспериментальной группе на 3 балла и одновременно ухудшение на 4 балла в контрольной группе. Улучшение в когнитивных функциях коррелировало с увеличением максимального потребления кислорода — показателя функционального состояния.

Таким образом, в ходе эксперимента удалось доказать сильную связь между аэробным и когнитивным функционированием. Ученые планируют в ближайшем будущем провести исследование с большей выборкой пациентов, а также изучить, насколько эти изменения при РС постоянны.

Ault A. (2016) Treadmill walking improves cognition in MS. Medscape, 8 June (<http://www.medscape.com/viewarticle/864528>).

Consortium of Multiple Sclerosis Centers (CMSC) Annual Meeting (2016) Whitaker Research Track, Session I. Presented June 3.

Виталий Безшейко